

Preken 23.03.2019, Maria budskapsdag, Bodø domkirke

Det står skrevet hos evangelisten Lukas i det 1. kapittel (v.39-45)

«³⁹ Noen dager senere dro Maria av sted og skyndte seg opp i fjellbygdene, til den byen i Juda ⁴⁰ hvor Sakarja bodde. Der gikk hun inn til Elisabet og hilste på henne. ⁴¹ Da Elisabet hørte Marias hilsen, sparket barnet i magen hennes. Hun ble fylt av Den hellige ånd ⁴² og ropte høyt: «Velsignet er du blant kvinner, og velsignet er frukten i ditt morsliv. ⁴³ Men hvordan kan det skje at min Herres mor kommer til meg? ⁴⁴ For da lyden av din hilsen nådde øret mitt, sparket barnet i magen min av fryd. ⁴⁵ Og salig er hun som trodde, for det som Herren har sagt henne, skal gå i oppfyllelse.» ⁴»

I dag skal prekenen handle om glede og sorg, om at den store gleden i livet ofte bærer med seg mørke dager og det som er vanskelig, om at når vi gledes på det sterkeste kommer det ofte **gledestårer**. Utgangspunktet for prekenen er tekstene vi har hørt om Maria og Elisabeth. Den unge Maria var blitt med barn. Og selv om hun hadde Josef som trolovede, hevdet hun at dette barnet hun nå bar på var kommet til på underfull vis. Hun var ung, trolovelsesalderen var 14-15 år, så fort hun var kommet i alder for å kunne bli gravid. Men graviditeten var meget omstridt, og det står om Josef at han tenkte å skille seg fra henne i all stillhet. For historien hennes var jo helt uten mening. Maria opplevde mye av det som andre unge kvinner opplever når svangerskapet kommer ubeleilig, mistro, hån, i verste fall utestengelse og total ensomhet. Også i vår egen kirke, og ikke for så lenge siden, var det svært vanskelig å være ung ugift mor. Jeg har selv hatt mødre i dåpssamtale som har grudd seg for å snakke med presten, fordi de var unge og alene med barnet. Og senest for noen måneder siden fikk jeg en familiehistorie om utestengelse ved dåp.

«Da foreldrene mine skulle døpe meg», sa den unge kvinnen jeg snakket med, og som nå skulle døpe **sitt** barn, «den gang, for 30 år siden fikk ikke faren min stå ved døpefonten, for de var jo ikke gift. Og når bestemoren min skulle døpe min far kom presten hjem for å refse henne og bestefar, for de hadde ikke fått tid til å gifte seg, det måtte de gjøre før dåpen.» En historie i slektsledd om **skam** som kirken har påført mennesker. Kirkens behandling av ugifte mødre er en meget trist historie, og sett i lys av historien om Maria er den uforståelig. Gud selv valgte å komme til jord gjennom en ung ugift kvinne.

Elisabeth var i den andre enden av skalaen. En kvinne langt oppe i årene. I mange år hadde hun levd med sin barnløshet. Det var en sorg og en tragedie. Mange kvinner kjenner seg igjen i Elisabeths **sorg**. Men også for mange kvinner i dag er det, som det var for Elisabeth, en **tragedie** å ikke få barn. En barnløs kvinne var ingenting verd, og hennes mann kunne kaste henne fra seg. Ikke få kvinner rundt om i verden har det på samme måte.

Historien i dag handler altså om to meget utsatte kvinner, to kvinner som i samtidens dom var av de uten minst betydning, de som andre så ned på. En ugift ung gravid kvinne og en barnløs eldre kvinne. Så møtes disse to kvinnene, det var glede over barna som skulle fødes, men det var også redsel og frykt. Jeg tror møtet dem imellom rommet mange gledestårer.

Den tredje leseteksten for denne dagen, og som vi ikke har hørt, handler om Lydia. Jeg vil gjerne lese fortellingen om henne, slik det står i Apostlenes gjerninger (16.13-15): Det er om Paulus sin misjonsreise til Europa.

«Derfra bar det videre til Filippi, en by som ligger i det første distriktet i Makedonia og er romersk koloni. I denne byen ble vi noen dager. ¹³ På sabbatsdagen gikk vi utenfor byporten, til en elv hvor vi mente det var et bønnested. Der satte vi oss ned og talte til kvinnene som var samlet. ¹⁴ Blant tilhørerne var det en kvinne fra Tyatira som het Lydia. Hun handlet med purpurtøy og hørte til dem som dyrket Gud. Herren åpnet hennes hjerte så hun tok til seg det Paulus sa. ¹⁵ Sammen med alle i sitt hus ble hun døpt, og hun ba oss: «Kom og bo i hjemmet mitt, så sant dere mener at jeg tror på Herren.» Og hun overtalte oss til det.»

Filippi var den byen i Europa Paulus først kom til på sine misjonsreiser, og Lydia ble den første europeer som ble døpt. Hun sees også på som den første kvinne som hadde en husmenighet i sitt hjem. Lydia var i en helt annen stilling enn Maria og Elisabeth, hun var forretningskvinne og hadde stor innflytelse. Hennes gjestfrihet ble utgangspunktet for den første kristne dåp og menighet i Europa. Men hun tilhørte en ny menighet, en minoritetsmenighet. Det var en situasjon med både glede og frykt. Jeg tror også Lydia var kjent med gledestårer.

Maria, Elisabeth og Lydia er på forskjellige måter forbilder for oss. Mot alle odds, med fare for at dette ikke blir lett går de inn i de oppgavene Gud gir dem. Maria møter det utrolige budskapet fra engelen Gabriel med å svare ja, Elisabeth er glad for barnet, men møter samtidig mye motbør. Lydia våger å gå inn noe helt nytt og lar seg døpe som den første. Alle opplever at deres liv blir forvandlet. Men ikke forvandlet til det problemfrie og lette. Elisabeth opplevde at hennes sønn ble halshugget av kong Herodes, og hans hode vist frem på et fat, Lydia vet vi ikke så mye om, men de første kristne menighetene stod i stadig risiko for forfølgelse og fare. Marias historie kjenner vi best. Fordi hun ble mor til Jesus ble hun flyktning til Egypt, og hun ble vitne til at Jesus ble korsfestet. Hun stod til og med ved korset der Jesus hang.

Gleden som teksten i dag handler om da Maria og Elisabeth møtte hverandre, var en glede som også bar smerter i seg. Det var mye gledestårer.

Og slik vil det alltid være. Når Gud møter oss er det ikke med løfte om et lett liv eller gode dager. Det er ikke slik at vi forskånes fra verken smerter, tvil eller det som er vanskelig om vi svarer ja på å tjene Gud. Livet innhenter oss fullt og helt, hverdagene våre endres ikke.

Denne helgen er vi samlet om misjonsarbeid her i Bodø. I dag skal vi møte noen av de misjonsprosjektene menigheter i vårt bispedømme er engasjert i. Har dette noe med Maria, Elisabeth og Lydia og gjøre? Jeg tror det. De tre møtte et budskap fra Gud, og de svarte ja på å gå inn i de oppgaver Gud ga dem. Også i dag trenger Gud oss mennesker til oppgaver. Lydia ble satt inn i oppgaven rett etter at hun ble døpt. Det sier oss noe om at dåpslivet er en tjeneste. Det å tilhøre den kristne kirke er en tjeneste. Maria svarte ja, og fikk den viktigste oppgaven av alle, fordi Gud grep inn i hennes liv. Da skjedde underet. Hun, den ugifte unge kvinnen ble gudedefødersken, gjennom hennes morsliv kom Jesus inn i verden. Snart 2000 år etter er verken hun eller hennes sønn glemt, en hel verdensvid kirke tror på Marias sønn.

Vi er kirke fordi vi fortsatt tror på den Gud som kalte Elisabeth, Maria og Lydia til tjeneste. En Gud som bruker den utstøtte og ikke gjør forskjell på folk. En Gud som ønsker å ta fra oss menneskepalagt skam. En Gud som kommer til oss i våre hverdager og er i våre liv uansett hva dagene våre bringer med oss. En Gud som kan bruke oss til sin tjeneste, og som setter våre liv inn i en større sammenheng. En Gud som i Jesus Kristus gir oss frelse, fred og

forsoning. En Gud som har en plan for verden: Rettferdighet, fred, likeverd. Maria. Elisabeth og Lydia leder oss inn i den kampen.

Helt fra Maria og Elisabeths møte i gledestårene har det vært sorg og glede samtidig i kirken og for kirkens folk. Gud kom i gledestårene, Gud lovet oss ikke en rosenhave, men et liv i sorg og glede. Dog sorg og glede sammen med Gud selv.

Terje Nilsen døde denne uken. Han har skrevet en sang som heter Gledeståra. Det er vel tvilsomt om han tenkte på Maria og Elisabeth da han skrev den sangen. Men den uttrykker akkurat det Maria og Elisabeth erfarte: Når vi svarer ja til livet blir det sorg og glede. Men det tar ikke håpet fra oss:

Gledeståra

«Hvis alle tåra
va' gledeståra
og alle rynka
va' spor av smil
og hjerteblodet
i alles åra
va' varmt og reint
og fritt for hat og tvil
og ingen sulda
og ingen sørga
og ingen grudd seg te' neste dag
og Eden blomstra
kor enn man snudd'sæ,
og alt va' alle te' behag.

Hvis alle visste
at hele verden,
va' alles verden
ja, mer enn det
som passasjera
på himmelferden
som vara mye lengere
enn vi e' med,
på himmelferden
mot evigheta
bak uendelige år og mil
der alle tåra e' gledeståra
og alle rynka e' spor av smil»